

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DNR-700-19/06(40)KS/907

Warszawa, dn. 16.08.2006 r.

DECYZJA NR 95/2006

Na podstawie art. 24 ust. 14 pkt 1 w związku z art. 13 ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. Nr 229, poz. 2275), po przeprowadzeniu postępowania wszczętego z urzędu w sprawie ogólnego bezpieczeństwa zapalek „PLUS”, wprowadzonych na rynek przez przedsiębiorcę Dorotę Trzciniąską, prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą P.P.H.U. „Asia” z siedzibą w Iławie, umarza się postępowanie administracyjne.

Uzasadnienie

Zapalki „PLUS” zostały zakupione przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) w supermarkecie PLUS DISCOUNT we Wrocławiu, ul. Braniborska 58/68 i przekazane do Laboratorium Instytutu Chemii Nieorganicznej w Gliwicach, w celu zbadania składu chemicznego łebków zapalek.

Zapalki „PLUS” zostały wytworzone w Rosji. Zapalki są pakowane po 45 sztuk w pudełku o wymiarach 5 x 3,7 x 1,5 cm. Na pudełku umieszczono logo „PLUS” na granatowo – pomarańczowym tle. Z drugiej strony pudełka znajdują się następujące informacje: „przec. 45 zapalek, TRZYMAĆ Z DAŁA OD DZIECI, wyprodukowano na zlecenie PPHU ASIA, Iława Malczewskiego 15 w Federacji Rosyjskiej, PN – EN 1783: 1997” oraz kod kreskowy.

W wyniku badań przeprowadzonych przez Laboratorium Instytutu Chemii Nieorganicznej w Gliwicach stwierdzono, że zawartość chromu w zapalkach wynosi 3780 mg/kg, manganu - 7820 mg/kg, a ilość wydzielanego ditlenku siarki - 94 mg/g.

Norma PN – EN 1783: 2000 „Zapalki. Wymagania dotyczące działania, bezpieczeństwa i klasyfikacji”, przewiduje, że dla zapalek maksymalna dopuszczalna zawartość chromu wynosi 400 mg/kg, a dla manganu - 100 mg/kg. Maksymalna dopuszczalna

emisja ditlenku siarki dla zapalek bezpiecznych wynosi 7 mg/g. Tym samym, wbrew deklaracji zamieszczonej na opakowaniu zapalek, nie speľniały one wymagań normy.

W celu ustalenia, jaki wpływ ma zanieczyszczenie masy łebkowej zapalek metalami ciężkimi na organizm ludzki, Prezes UOKiK zlecił Instytutowi Chemii Nieorganicznej w Gliwicach wykonanie stosownej ekspertyzy. Z przeprowadzonych przez ten Instytut analiz wynika, że wysokie stężenie chromu i manganu w łebkach zapalek oraz wysoki poziom emisji ditlenku siarki podczas użycia zapalek może powodować podrażnienia skóry prowadzące do uczuleń, podrażnienia spojówek oraz powodować stopniowe uszkodzenie układu oddechowego.

Mając powyższe na uwadze, Prezes UOKiK stwierdził, iż istnieje znaczne prawdopodobieństwo, że zapalki „PLUS” nie speľniają wymagań bezpieczeństwa i uznał za zasadne wszczęcie w tej sprawie postępowania administracyjnego na podstawie ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. Nr 229, poz. 2275), zwanej dalej „ustawą o ogólnym bezpieczeństwie produktów”. Zgodnie z art. 61 § 4 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.), pismem z dnia 7 lutego 2006 r. Prezes UOKiK zawiadomił przedsiębiorcę Dorotę Trzcińską prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą P.P.H.U. „ASIA” (stronę postępowania) o wszczęciu postępowania administracyjnego, jednocześnie wyznaczając jej termin 14 dni na przedstawienie stanowiska w sprawie.

W piśmie, które wpłynęło do UOKiK w dniu 27 lutego 2006 r., strona postępowania wniosła o jego umorzenie. W opinii strony, postępowanie prowadzone przez Prezesa UOKiK powinno zostać zakończone do końca listopada 2005 r., gdyż datą wszczęcia postępowania było rozpoczęcie rozmów UOKiK z Instytutem Chemii Nieorganicznej w Gliwicach. Strona postępowania przekazała również atest Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie (PZH) nr PZH/HT-1963/2005, który został wydany dla produktu o nazwie „zapalki”, wyprodukowanego przez przedsiębiorcę „Plistpiczprom” w Rosji. Attest stwierdza, iż zapalki uzyskały pozytywną ocenę Zakładu Toksykologii Środowiskowej Państwowego Zakładu Higieny w zakresie bezpieczeństwa dla ludzi i środowiska, pod warunkiem użytkowania zgodnie z przeznaczeniem i zaleceniami podanymi na etykiecie lub instrukcji stosowania. Przedsiębiorca Dorota Trzcińska poinformowała również, że na opakowaniach aktualnie wprowadzanych na rynek zapalek nie powołuje się już na normę PN-EN 1783:1997. Do pisma dołączono również protokół likwidacji zapalek „PLUS” o wartości 2 994,90 zł z dnia 10 września 2005 r.

W piśmie z dnia 15 marca 2006 r. UOKiK zwrócił się do PZH o opinię na temat spełniania wymagań bezpieczeństwa przez zapalki będące przedmiotem postępowania. W odpowiedzi, w piśmie z dnia 6 kwietnia 2006 r. PZH poinformował, iż atest na zapalki wprowadzane na polski rynek przez Dorotę Trzcinską, prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą P.P.H.U. „ASIA” został wydany na podstawie oceny ryzyka przy uwzględnieniu normalnego, przewidywalnego i zgodnego z przeznaczeniem zastosowana produktu oraz na podstawie składu chemicznego główki zapalki. PZH poinformował również, iż w procesie szacowania ryzyka nie oceniano chromu, gdyż deklarowany skład masy główki zapalki nie przewidywał obecności tego metalu. W opinii tego Instytutu zagrożenie dla zdrowia wynikające z ewentualnej toksyczności wziewnej spowodowanej manganem i chromem jest znikome.

PZH podkreślił, iż wnioskodawca badań nie poinformował go, że zamierza powoływać się na zgodność produktu z normą, ani o tym, iż będzie wprowadzać badany produkt pod różnymi nazwami. W opinii PZH nie ma pewności, czy produkt będący przedmiotem postępowania jest tożsamy z zapalkami badanymi przez PZH.

W piśmie z dnia 17 marca 2006 r. Prezes UOKiK zwrócił się do strony postępowania o udzielenie informacji, w jaki sposób przedsiębiorca uzyskał wiedzę o niespełnianiu przez wprowadzane na rynek zapalki wymagań bezpieczeństwa, od kiedy wprowadza zapalki będące przedmiotem postępowania na polski rynek oraz czy zniszczone przez niego zapalki pochodziły tylko z jego magazynu, czy też były to także zapalki odebrane od dystrybutorów. Jednocześnie Prezes UOKiK ustosunkował się do wszystkich zarzutów strony postępowania, zawartych w piśmie, które wpłynęło do UOKiK w dniu 27 lutego 2006 r. W piśmie z dnia 27 marca 2006 r. Prezes UOKiK wyjaśnił stronie postępowania, że ustawa o ogólnym bezpieczeństwie produktów nie nakłada na Prezesa UOKiK szczególnych wymogów dotyczących wyboru laboratorium przeprowadzającego ocenę bezpieczeństwa produktu oraz poinformował, że jedynie Laboratorium Chemii Nieorganicznej w Gliwicach podjęło się wykonania kompleksowych badań i ekspertyzy w zakresie, który umożliwiłby określenie spełniania przez zapalki wymagań bezpieczeństwa. Prezes UOKiK zwrócił się również do strony postępowania o przekazanie dowodów, które potwierdzałyby przekazaną przez stronę informację o kapitałowym powiązaniu Instytutu Chemii Nieorganicznej w Gliwicach z Czechowickimi Zakładami Przemysłu Zapalczanego z siedzibą w Czechowicach - Dziedzicach. W celu wyjaśnienia tej ostatniej kwestii, Prezes UOKiK w piśmie z dnia 29 marca 2006 r. zwrócił się również o przekazanie wyjaśnień do Instytutu Chemii Nieorganicznej.

W odpowiedzi z dnia 12 kwietnia 2006 r. Instytut Chemii Nieorganicznej poinformował, iż nigdy nie był i nie jest kapitałowo powiązany z jakimkolwiek producentem, w tym również producentem zapalek.

W piśmie z dnia 4 kwietnia 2006 r. strona postępowania poinformowała, że likwidacji opakowań z oznakowaniem normy dokonała „na podstawie kontroli wewnętrznej dostawcy zapalek”. W opinii strony postępowania o kapitałowym powiązaniu Instytutu Chemii Nieorganicznej z krajowym producentem zapalek świadczy fakt, iż Instytut jest współwłaścicielem patentu na „masę łebkową do zapalek i sposobu jej wytwarzania”.

Pismem z dnia 25 maja 2006 r. strona postępowania przekazała kopie korespondencji prowadzonej z Instytutem Chemii Nieorganicznej w Gliwicach oraz z Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi, w tym opracowaną przez Instytut Medycyny Pracy opinię na temat ekspertyzy „Wpływ zanieczyszczenia masy łebkowej zapalek metalami ciężkimi na organizm ludzki”. Pismem z dnia 27 maja 2006 r. strona postępowania zwróciła się do Prezesa UOKiK o udostępnienie wskazanej opinii tylko i wyłącznie pracownikom UOKiK objętym obowiązkiem tajemnicy służbowej i zaangażowanym w sprawy dotyczące strony postępowania. W piśmie z dnia 2 czerwca 2006 r. Prezes UOKiK wyjaśnił stronie postępowania, że zgodnie z określonymi w art. 27 ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów zasadami ochrony informacji uzyskanych w toku postępowania, brak jest przesłanek do tego wniosku i wyznaczył stronie termin 7 dni na wskazanie przyczyn, dla których opinia Instytutu Medycyny Pracy nie może być ujawniana.

W piśmie z dnia 12 czerwca 2006 r. strona postępowania ponowiła swój wniosek o umorzenie postępowania, wyłączenie ze sprawy Instytutu Chemii Nieorganicznej oraz sprzeciwiła się przekazaniu temu Instytutowi opinii Instytutu Medycyny Pracy.

Do wszystkich tych wniosków Prezes UOKiK ustosunkował się w piśmie z dnia 27 czerwca 2006 r. W piśmie z tego samego dnia Prezes UOKiK zwrócił się do Instytutu Chemii Nieorganicznej w Gliwicach o odniesienie się do argumentów zawartych w opinii Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

W piśmie z dnia 12 lipca 2006 r. strona postępowania wniosła o uzyskanie przez UOKiK informacji o posiadaniu akredytacji przez Instytut Chemii Nieorganicznej w Gliwicach. Odpowiedź Prezesa UOKiK została przekazana w piśmie z dnia 20 lipca 2006 r. Przy piśmie z dnia 25 lipca 2006 r. strona postępowania przekazała swoją korespondencję z Polskim Centrum Akredytacji z której wynika, iż Instytut Chemii Nieorganicznej w Gliwicach nie posiada akredytacji tej jednostki.

Pismem z dnia 3 sierpnia 2006 r. strona postępowania złożyła skargę na opieszałość biegłego w prowadzonym przez Prezesa UOKiK postępowaniu. W związku z tym, iż w piśmie z dnia 7 sierpnia 2006 r. Instytut Chemii Nieorganicznej przedstawił swoje stanowisko w sprawie przekazanej przez stronę postępowania opinii Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi, skarga strony postępowania stała się bezprzedmiotowa. Instytut Chemii Nieorganicznej nie zgodził się z uwagami Instytutu Medycyny Pracy dotyczącymi założeń przyjętych przy opracowywaniu ekspertyzy. W opinii Instytutu, konsumenci powinni być informowani o niespełnianiu przez produkty wymagań określonych w normach.

W piśmie z dnia 8 sierpnia 2006 r. Prezes UOKiK poinformował stronę postępowania o przysługujących jej prawach do zapoznania się ze zgromadzonymi aktami sprawy oraz do wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

Prezes UOKiK ustalił i stwierdził, co następuje:

Przedsiębiorca Dorota Trzcńska prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą P.P.H.U. „ASIA” jest producentem w rozumieniu art. 3 pkt 2 lit. b) ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. Nr 229, poz. 2275) i w zakresie prowadzonej przez siebie działalności ponosi odpowiedzialność za bezpieczeństwo produktów wprowadzonych na rynek na zasadach określonych w tej ustawie.

Podstawą do wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie ogólnego bezpieczeństwa zapalek „PLUS” była analiza składu chemicznego zapalek oraz ekspertyza „Wpływ zanieczyszczenia masy łebkowej zapalek metalami ciężkimi na organizm ludzki”, przygotowane przez Instytut Chemii Nieorganicznej w Gliwicach. Badania masy łebkowej zapalek wykazały, że w zapalkach znacznie przekroczono określoną w normie PN – EN 1783: 2000 „Zapalki. Wymagania dotyczące działania, bezpieczeństwa i klasyfikacji” zawartość chromu, manganu oraz wydzielanego ditlenku siarki. W opinii Instytutu Chemii Nieorganicznej takie wyniki badań wskazywały na znaczne prawdopodobieństwo, że zapalki „PLUS” nie są bezpieczne. W związku z powyższym, Prezes UOKiK uznał za zasadne wyjaśnienie tej sprawy.

W toku postępowania strona wielokrotnie kwestionowała prawidłowość badań przeprowadzonych przez Instytut Chemii Nieorganicznej w Gliwicach. Prezes UOKiK nie zgodził się z opinią strony postępowania, iż wyniki tych badań nie są wiarygodne. Ustawa o ogólnym bezpieczeństwie produktów nie nakłada na laboratorium przeprowadzające badania w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktu obowiązku posiadania akredytacji ani na Prezesa UOKiK szczególnych wymogów dotyczących wyboru laboratorium

przeprowadzającego ocenę bezpieczeństwa produktu. Podkreślić również należy, że zgodnie z informacją przekazaną przez Polskie Centrum Akredytacji, w wykazie polskich akredytowanych laboratoriów nie ma takich, które wykonują badania zawartości metali ciężkich w łebkach zapalek. W związku z powyższym, zarzuty strony postępowania w tym zakresie uznać należy za nieuzasadnione.

Strona postępowania zgłaszała również wniosek o wyłączenie Instytutu Chemii Nieorganicznej w Gliwicach z udziału w postępowaniu, w szczególności podnosząc zarzut kapitałowego powiązania tego Instytutu z producentem zapalek. W opinii Prezesa UOKiK również ten zarzut jest bezprzedmiotowy. W opinii Prezesa UOKiK, brak jest przesłanek do wyłączenia biegłego zgodnie z art. 84 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Zgromadzony w toku prowadzonego przez Prezesa UOKiK postępowania materiał dowodowy, w szczególności wyniki badań przeprowadzonych przez Instytut Chemii Nieorganicznej w Gliwicach wykazał, że wprowadzane przez stronę postępowania zapalki nie spełniają wymagań określonych w normie PN – EN 1783: 2000 „*Zapalki. Wymagania dotyczące działania, bezpieczeństwa i klasyfikacji*”. Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów, w przypadku braku szczegółowych przepisów dotyczących bezpieczeństwa produktu lub norm zharmonizowanych, bezpieczeństwo produktu ocenia się w szczególności z uwzględnieniem spełniania przez produkt dobrowolnych norm krajowych państw członkowskich Unii Europejskiej przenoszących normy europejskie. W przypadku zapalek brak jest zarówno szczegółowych przepisów określających wymagania bezpieczeństwa, jak i norm zharmonizowanych. W związku z tym, ocenę bezpieczeństwa zapalek dokonaną na podstawie kryteriów określonych w normie PN – EN 1783: 2000 należy uznać za prawidłową. W tym przypadku istotne jest jednak, czy fakt, że zapalki „PLUS” nie spełniają wymagań normy oznacza, iż stwarzają zagrożenie dla konsumentów.

By ustalić, jaki jest wpływ niespełniania przez zapalki wymagań określonych w normie na ich bezpieczeństwo, Prezes UOKiK zwrócił się o opinię do Państwowego Zakładu Higieny. Z opinii tego instytutu, zawartej w piśmie z dnia 6 kwietnia 2006 r. wynika, iż pomimo tego, iż ilość wydzielanego podczas spalania zapalki ditlenku siarki wielokrotnie przekracza poziom określony w normie, nie można jednak uznać, iż ilość ta stanowi zagrożenie dla zdrowia. Należy bowiem wziąć pod uwagę, że ze względu na odległość zapalki od ust i nosa oraz wysoką prężność gazów, tylko nieznaczna ilość gazów powstających przy zapłonie zapalki może przedostać się do układu oddechowego, a sama emisja ditlenku siarki jest uwarunkowana czasem spalania główki i trwa około 1,5 sekundy.

W opinii PZH, zawartość manganu i chromu w główce zapalki mogłaby być uznana za szkodliwą, gdyby doszło do przedostania się tych pierwiastków do układu pokarmowego lub oddechowego człowieka. W pierwszym przypadku, zagrożenie jest teoretycznie możliwe, gdyby zapalki zostały spożyte – w większych ilościach – przez dzieci. Producent zapalek deklaruje jednak, że w skład masy zapalającej wchodzi koncentraty rud manganowych, zawierające ten metal w postaci tlenków lub innych związków tego metalu w formie trudno rozpuszczalnej w wodzie, a więc o bardzo niskiej biodostępności. W opinii PZH zagrożenia dla zdrowia wynikające z ewentualnej toksyczności wziewnej spowodowanej manganem i chromem jest znikome.

W konkluzji PZH stwierdził, że nie istnieją przesłanki toksykologiczne wskazujące, że wyniki badań zapalek „PLUS” mogłyby świadczyć iż produkt ten stwarza zagrożenie dla zdrowia w warunkach przewidywalnego zastosowania.

Prezes UOKiK wziął również pod uwagę przekazaną przez stronę postępowania opinię Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi. W opinii Instytutu, ilości metali w łebku zapalki są niewielkie, a przypadkowe spożycie więcej niż kilku łebków, a tym bardziej całych zapalek wydaje się mało prawdopodobne.

W wyniku analizy zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego Prezes UOKiK uznał, że mimo iż zapalki „PLUS” nie spełniają wymagań określonych w normie PN – EN 1783: 2000 „*Zapalki. Wymagania dotyczące działania, bezpieczeństwa i klasyfikacji*”, są produktem bezpiecznym. Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów, do stwierdzenia, że produkt nie jest bezpieczny nie wystarcza możliwość osiągnięcia wyższego poziomu bezpieczeństwa lub dostępność innych produktów stwarzających mniejsze zagrożenie dla konsumentów. Prezes UOKiK uznał, że fakt, iż na polskim rynku znajdują się zapalki które spełniają wymagania normy, nie jest wystarczający do podjęcia działań w stosunku do zapalek „PLUS” na podstawie ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów. W związku z powyższym, Prezes UOKiK na podstawie art. 24 ust. 4 pkt 1 ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów umorzył postępowanie administracyjne w tej sprawie.

Biorąc pod uwagę powyższe, Prezes UOKiK postanowił jak w sentencji.

Pouczenie:

Na podstawie art. 127 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego od niniejszej decyzji stronie nie służy odwołanie, jednakże strona niezadowolona z niniejszej decyzji może, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, zwrócić się do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

z up. Prezesa Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
p.o. zastępcy dyrektora
Departamentu Nadzoru Rynku
Dariusz Łomowski

Otrzymują:

1. Pani Dorota Maria Trzcńska
P.P.H.U. „ASIA”
Ul. J. Malczewskiego 15
14 – 200 Iława

2. Pan Grzegorz Trzcński
Pełnomocnik Doroty Trzcńskiej P.P.H.U. „ASIA”
ul. Rakowiecka 9/53
02 – 517 Warszawa